

Preek 13-12-2015

Lucas 1, 39-56

Derde zondag van de advent

Ds. Richard Vissinga

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Lucas is niet alleen de enige evangelist, die uitvoerig bericht over de geboorte van Jezus, over de volkstelling, dat er geen plaats was in de herberg voor Jozef en Maria, over het nachtverblijf en de voerbak, de engelen en de herders – we horen ook alleen bij hem van alles wat aan Jezus' geboorte voorafgaat.

Hij schrijft voor mensen, die bij Israel geen kind aan huis zijn; voor mensen, die hij met zijn evangelie voor het eerst in aanraking brengt met de God van Abraham, Izaäk en Jacob.

Zo wonderlijk als Jezus' geboorte zelf, zo wonderlijk is ook de voorbereiding daarop.

Het zijn de dagen van koning Herodes en van keizer Augustus.

Lucas schrijft met opzet over de dagen waarin de gebeurtenissen zich voltrekken.

Het zijn de dagen die we kennen. De dagen van de kleine en de grote machthebbers.

Die het meestal goed bedoelen en het soms ook goed doen. Maar die er ook te vaak niet in slagen om wat ze allemaal zeggen over gerechtigheid en vrede om te zetten in daden. En daardoor blijft alles bij het oude.

Lucas wil zijn lezers en hoorders er gevoelig voor maken, dat in de dagen van de grote en de kleine machthebbers een andere geschiedenis op gang komt.

De eerste die dat merkt is de oude priester Zacharias, van wie we twee weken geleden hoorden.

Hij kan zijn oude oren niet geloven, als hij van de engel hoort dat zijn vrouw Elisabeth in haar hoge ouderdom een kind zal krijgen.

En daarnaast is er Maria, die ook te horen krijgt dat aan haar een kind geboren zal worden, een kind van Godswegen.

Maria en Elisabeth – op hen beiden valt vandaag het licht.

Zo op het oog twee zwangere vrouwen, een nichtje met haar oude tante.

Die nu op een heel nieuwe manier met elkaar verbonden worden: want in hen gaat de nieuwe wereld van God gestalte aannemen te midden van deze oude wereld.

Twee vrouwen, de één nog onvolwassen en de ander oud en onvruchtbaar – onvolwassen en onvruchtbaar,

daar valt van alles bij te bedenken, van onze wereld van vandaag, en ook van de kerk, en ook van ons eigen leven, zoveel bij de bedenken, dat je je afvraagt of Lucas misschien ook bedoeld heeft om te zeggen, dat door het wonder van God in deze onvolwassen en onvruchtbare mensenwereld Gods nieuwe wereld begint.

Maria reisde in grote haast naar het bergland, naar een stad in Juda. Er was een woord tot haar gesproken. Dat zij zwanger zou worden en een zoon zou baren en dat ze hem de naam Jezus zou geven. De engel had ook tegen haar gezegd, dat haar familielid Elisabeth ook zwanger was, van een zoon, in haar ouderdom. Dat laatste was trouwens niet de eigenlijke boodschap – het had meer als een soort toegift geklonken. Als een teken dat ze krijgt. Kijk maar, ga er maar heen, dan zul je het zien.

Mooi is dat, zo'n teken dat Maria krijgt aangereikt, als een bevestiging dat waar is wat haar zal overkomen.

Het geloof leeft niet alleen van woorden, maar ook van tekenen. Van tekenen, die God zelf wil geven. Zoals de stomheid van Zacharis voor hemzelf en hier voor Maria de zwangerschap van Elisabeth.

Elisabeth wordt voor Maria tot een teken van het woord van God, een teken van Gods belofte.

Die betekenis kunnen mensen voor elkaar krijgen: dat ze elkaars geloof bevestigen en versterken, gewoon, door te zijn wie ze zijn, zoals ze zijn. Ze zijn er niet op uit en meestal zijn ze zich er niet van bewust.

Het woord van God wil gehoord en geloofd worden. En zoals Maria wordt verwezen naar Elisabeth, zo wordt de kerk verwezen naar de tekenen die haar gegeven zijn, zoals in de sacramenten van doop en avondmaal. Die willen ons geloof, het geloof van jong en oud versterken en bevestigen. Zoals een bos bloemen dat kan doen, of een kus, of een ring die je van je vriend of partner hebt gekregen. Er is geloof voor nodig om die tekenen op hun waarde te schatten.

Maria stelt zich open op. Laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd, zegt ze tegen de engel.

Mij geschiede naar uw woord.

Ja, om het geschieden van het woord, daar is het om begonnen. En die geschiedenis gaat niet buiten mensen om. Voltrekt zich door het leven van een jong meisje en een oude vrouw.

Als Elisabeth de groet van Maria hoort spreekt ze gevleugelde woorden, die je zo terugvindt in oude liturgieën van de kerk: Maria, gezegende onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van je schoot. Voor Lucas is het duidelijk, dat je zulke dingen alleen maar kunt zeggen als je vol bent van goddelijke geest. Hoe zul je anders zo over mensen spreken?

Al in het prille begin van de kerk heeft Maria een bijzondere positie ingenomen.

Geen wonder – zij is de vrouw uit wie Jezus is geboren, Jezus, die in het evangelie al zoon van mensen en zoon van God genoemd wordt; Jezus, van wie Paulus schrijft dat hij het gelijk aan God zijn heeft losgelaten en de gestalte van een slaaf heeft aangenomen. De vrouw uit wie deze unieke mens, zoon van mensen – zoon van God, geboren is, is zelf ook een heel bijzonder mens.

Langzaam maar zeker heeft Maria zich in de theologie ontwikkeld tot moeder Gods, tot koningin des hemels, onbevlekt ontvangen en ten hemel gevaren.

Voor protestanten is dat teveel eer. Maria is niet eerwaard vanwege zo'n positie, maar vanwege haar houding: open, toegewijd en dienstbaar. Laat maar gebeuren wat u heeft gezegd. Zoals ze later in het evangelie is, één en al oor en aandacht voor haar zoon.

'Wie ben ik, dat de moeder van mijn Heer naar mij toekomt?' vraagt Elisabeth.

Ja, de moeder van Jezus, dat is hier echt iets anders dan de moeder van God.

De vraag brengt ons in de diepte van het kerstmysterie. Confronteert ons met de vraag, waaraan wij het te danken hebben, dat God ons bestaan is binnengekomen.

Waar hebben wij het aan te danken, dat God in dit kind zijn licht ontstoken heeft en laten schijnen?

Die zijn volk zal bevrijden van hun zonden – zegt de engel bij Matteüs tegen Jozef.

De Redder, de Messias zingen de engelen bij Lucas.

Waar hebben wij dat aan te danken?

Enkel aan God. God, die opnieuw een geschiedenis van bevrijding in gang heeft gezet.

Net als eerder door Mozes, later door Elia en nu door Jezus. Nu door op de meest kwetsbare wijze zich present te stellen. In een mens als wij. Dat hebben we enkel aan God zelf te danken.

Dat Hij zich ontfermt, dat Hij omziet naar al die mensen, die in het donker van wat voor ellende dan ook ronddwalen.

Dat leidt vervolgens bij Maria tot een prachtige en uitbundige lofzang, het Magnificat, naar de eerste woorden: mijn ziel maakt groot de Heer.

Een lofzang, die in de vespers van de kerk zich een vaste plaats verworven heeft.

Opdat de kerk het nooit zal vergeten: dat God heeft omgezien naar zijn volk.

Dat wat altijd was niet zal blijven. Dat wat scheef is gegroeid zal worden recht gezet.

Heersers stoot hij van hun troon en wie gering is geeft hij aanzien.

Wie honger heeft overlaadt hij met gaven, maar rijken stuurt hij weg met lege handen.

Wij die deze woorden horen en ze zingen, wij die met beide benen op de grond en in deze wereld staan, wij geloven dat in het leven van Jezus iets van die grote dingen is opgelicht.

Dat mensen daarvan een glimp hebben opgevangen. Maar dat het verder vooral nog toekomstmuziek is.

Precies dát is daarom voor ons de kunst: zoals we in een bol de bloem al kunnen zien bloeien, in een korrel tarwe de korenaar al voor ons zien, zo willen we in de komst van Jezus die grote toekomst zien oplichten.

Daarom heet deze zondag: Gaudete! Verblijdt u! Terwijl er tegelijk zoveel is om te wanhopen. Toch willen we ons verblijden, want de Heer is nabij.

Amen